

Savivaldybių žinios

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Nr. 19 (879)

2019 m. lapkričio 30 d.
Išėina šeštadieniais

MARIJAMPOLIEČIŲ SIEKIS – TVARUS IR VISAPUSIŠKAS AUGIMAS

4–5 p.

Romo Gurklio nuotr.

„Marijampolės vizija – gerai apmokamas darbo vietas kuriantis verslas, aukščiausios kokybės paslaugas teikiantis viešasis sektorius, sutvarkyta infrastruktūra, saugi aplinka ir kokybiškas laisvalaikis“, – teigia Marijampolės savivaldybės meras Povilas Isoda.

LIETUVA, TAVO KAIMAS MIRŠTA	6 p.
BENDRUOMENINIO VERSLO PERSPEKTYVA. Pokalbis su Vilkaviškio rajono meru Algirdu Neiberka	20 p.
AUGA ŪKIŲ PAVELDĖJIMO PROBLEMA	24–25 p.
SUSIPAŽINKIME: VIENI GERIAUSIŲ ŽEMDIRBIŲ LIETUVOJE	28–29 p.

MARIJAMPOLIEČIŲ SIEKIS – TVARUS IR VISAPUSIŠKAS AUGIMAS

Justė BRIGĖ

„Marijapolės vizija – gerai apmokamas darbo vietas kuriantis verslas, aukščiausios kokybės paslaugas teikiantis viešasis sektorius, sutvarkyta infrastruktūra, saugi aplinka ir kokybiškas laisvalaikis. Mūsų siekis – tvarus ir visapusiškas augimas, ir ta kryptimi mes einame“ – teigia Marijapolės savivaldybės meras Povilas Isoda.

Gerbiamas mere, kaip apibūdintumėte savivaldybėje esamo verslo situaciją?

Labai džiaugiuosi, kad Marijampolei pavyko išsaugoti didžiausius verslus ir šiandien turime daug pramonės įmonių. Pagrindinės kryptys – metalas, mediena ir maisto perdirbimas. Šios sritys plėtojamos, panaudojant mokslo pasiekimus. Tos sritys ir yra Marijapolės savivaldybės specializacija.

Mažėjant rinkai ir vartojimui, labiausiai orientuojamės į didžiuosius gamybinius ir eksportuojančius verslus. Taip esamas verslas apsaugomas nuo konkurencijos.

Per pastaruosius kelerius metus pavyko pritraukti nemažai stambių įmonių. Marijapolės savivaldybė pasirinko vienas didžiausių investuotojų šalyje – danų bendrovę „Dovista“. Veiklą pradėjo ir sistemingai plečiasi kitas danų investuotojas – bendrovė „FurnMaster“. Gamybą plečia „CIE LT forge“ ir „Mantinga“. Rugsėjo mėnesį įkasėme dar vienos gamybos įmonės statybos pradžią ženklinančią kapsulę. Tai pakavimo elementų gamykla „Juodeliai“. Jie yra numatę investuoti apie 45 mln. eurų.

Per pastaruosius penkerius metus paspartėjusi stambaus verslo plėtra sudarė sąlygas ir smulkiojo verslo plėtrai. Ypač didelis postūmis viešojo maitinimo ir paslaugų sektoriuose. Pastebime, kad keičiasi net miestiečių tradicijos. Keičiasi pietavimo, vakarieniavimo įpročiai. Keičiasi savaitgalio poreikiai.

Turime ne vieną sėkmės istoriją, kai iš užsienio grįžę jauni žmonės įkuria mažas netradicines, tik savo kryptį turinčias kavines. Tai Marijampolei suteikia miestiskumo, jos traukia lankytojus.

Be abejo, miestiskumą didina mieste vykstantys kultūros ir meno renginiai, tiek tradiciniai, tiek nauji kūrybiniai sumanymai. Jie įneša nemažai naujumo, šiuolaikiškumo į miesto gyvenimą.

Tas naujumas skatina dar vieną verslo sritį, į kurią prieš kelerius metus ir pats žiūrėjau gan

skeptiškai – turizmą. Augantis turistų skaičius verčia keisti nuomonę. Žinoma, mes niekada nepasieksime Palangos ar Druskininkų srautų, bet ekskursijos ir pas mus važiuoja viena po kitos.

Be abejo, augant verslui kyla konkurencija dėl žmonių, bet tos konkurencijos rezultatas – didėjančios žmonių pajamos. Per pastaruosius kelerius metus atlyginimų augimas yra vienas didžiausių šalyje, kuo labai džiaugiamės. Tikiu, kad jei savivaldybėje bus plėtojamas verslas, bus gerai apmokamas darbas, žmonių netrūks.

Marijapolė turite laisvąją ekonominę zoną, tai ji padeda pritraukti verslą?

Marijapolės laisvosios ekonominės zonos visa teritorija yra išnuomota, ir šiandien ateinančiam verslui joje nebeturime ko pasiūlyti. Dabar ruošiamė projektą paramai, kuri reikalinga kitos laisvosios ekonominės zonos dalies infrastruktūrai sukurti.

Įmonės kuriasi ir savo sklypuose. Viena tokių – jau mano minėta pakavimo elementų gamykla „Juodeliai“. Įmonė kuriasi šalia Laisvosios ekonominės zonos. Pagal pajėgumą tai bus antra Europoje, o pagal technologiją greičiausia pasaulyje pakavimo elementų gamybos įmonė.

Tačiau tam, kad pritrauktume investicijas, savivaldybei neretai reikia išspręsti kai kurias problemas. Pavyzdžiui, „Juodelių“ įmonei buvo reikalingas kelias. Tik per porą metų savivaldybei pavyko tą problemą išspręsti. Labai sudėtingi barjerai. Jiems įveikti reikia nemažai iniciatyvos. Dabar kelias jau tiesiamas. Darbų sąmatinė vertė – apie 700 tūkst. eurų. Bet kai į savivaldybę ateina 45 mln. investicija, manau, valstybei verta į kelią investuoti tokią sumą.

Plečiasi ir esamos įmonės, o savivaldybė pagal galimybes kuria joms reikalingą infrastruktūrą. Žinoma, lėšų trūksta, tad tenka peržiūrėti prioritetus.

Marijapolės savivaldybės meras Povilas Isoda.

Savivaldybė plečia galimybes padėti ir smulkiajam verslui. Duris jau atvėrė bendradarbiavimo centras „Spiečius“. Labai tikiuosi, kad tai paskatins smulkių verslų atsiradimą ir padės būsimiesiems verslininkams. Peržiūrime Smulkiojo ir vidutinio verslo programą, ieškome įvairesnių paramos teikimo formų, kad jos labiau atitiktų laiką ir verslui būtų suteikiama labiausiai reikalinga parama. Iki šiol nebuvo išnaudojami visi Smulkiojo ir vidutinio verslo programai numatyti pinigai, o tai rodo, kad paramos teikimas ne visai atitinka poreikius.

Be abejo, tai ir nepakankamo verslumo ugdymo pasekmė. Verslumą reikia pradėti ugdyti jau mokykloje. Dirbame, kad ši veikla būtų suaktyvinta.

Savivaldybės ir verslo santykiai kybo tarp dviejų prieštarų vertinimų. Savivaldybės skatinamos pritraukti investuotojus, bet neretai kažkas ima ir apkaltina savivaldybių vadovus korupcija. Kokią įtaką verslo ir savivaldybės santykiams turi įstatymai?

Manau, problemos pirmiausia kyla dėl požiūrio į verslo ir savivaldybės santykius. Kaip ir paminėjote, iškart bandoma įžvelgti galimą nusikaltimą. Tai labai iškreiptas ir bendrai atmosferai kenkiantis požiūris.

Marijampolėje tokių galimų kaltinimų nebijojo nė vienas meras, ir savivaldybė visada bendravo su verslu, tad gal todėl ir rezultatai geri?

Be abejo įtakos turi ir teisinė bazė. Pagal galiojančius įstatymus savivaldybėms suteikta per mažai savivaldos. Joms reikia palikti dau-

giau teisių pačioms spręsti įvairius klausimus. Juk viena yra Vilniuje, kita – Marijampolėje. Keistai atrodo, kai savivaldybė turi eiti į NŽT prašyti duoti žemės keliui, kuris reikalingas verslui plėtoti. Neretai valstybės institucijose į tokius prašymus pasižiūrima formaliai: atsakoma – žemės nėra. Nėra žemės, nėra kelio, vadinasi, keliasdešimties milijonų investicija keliauja į kitą savivaldybę, o greičiausiai – į Lenkiją.

Verslui labai sunku padėti, nes painioja įvairūs apribojimai, reikalavimai ir savarankiškumo nebuvimas. Savivaldybės, turėdamos daugiau savarankiškumo, galėtų viską paprasčiau ir operatyviau spręsti.

Savivaldybės neretai yra įtarinėjamos įmonių protegavimu organizuojant viešuosius pirkimus, ir tie įtarinėjimai grindžiami tuo, kad laimėjusioji įmonė remia savivaldybės renginius. Tačiau, ponai, kieno paramos paprašyti, jei ne tų, kurie savivaldybės teritorijoje dirba? Deja, kažkas tame žiūri kažkokias schemas. Apskritai viešieji pirkimai visiškai neduoda to rezultato, apie kurį kalbama iš aukštų tribūnų. Neretai statybų viešųjų pirkimų konkursus laimi žmonės, neturintys jokios technikos, net kastuvo. Pasiima grietinėlę, o dirba subrangovai. Esamos technologijos leidžia kur kas paprasčiau ir operatyviau pasirinkti rangovą. Juk galima surengti viešas derybas, kai susėda kelių organizacijų atstovai ir deramės. Kitas viešųjų pirkimų trūkumas – procese pamirštama darbų kokybė.

Ir ES paramos reglamentavimas turėtų būti laisvesnis, labiau atitinkantis savivaldybės poreikius. Kad ir pastarasis pavyzdys. Marijampolėje, pasinaudodami ES parama, darželyje įrengėme naujas grupes. Paramos teikimo taisyklėse numatyti reikalavimai tikrai buvo pertekliniai, išauginantys darbų sąnaudas. Tad darželį trims vaikų grupėms įrengėme už 400 tūkst. eurų, nors už tą sumą, turėdami daugiau savarankiškumo, būtume įrengę 15 kartų daugiau vietų. Tačiau toks projektas, tokie reikalavimai, ir nieko negalėjome pakeisti.

Ar tai reiškia, kad Marijampolės savivaldybėje trūksta darželių?

Kol kas taip, bet tikimės, kad kitais metais tą problemą išspręsimė. Vietų trūkumas darželiuose atsirado, sakyčiau, ir dėl politinės valios nebuvimo anksčiau. Darželiuose yra įkurdintos mokyklinės klasės. Jas reikia iškelti, ką mes dabar ir padarėme.

Tai savivaldybėje vyksta švietimo tinklo optimizavimas?

Taip, šiek tiek tvarkome švietimo tinklą. Norime optimizuoti valdymą, nes vaikų skaičius smarkiai sumažėjęs, o administravimo sistema nuo 2000 metų nepasikeitusi. Labai aiškiai matome, kad arba dabar tvarkome švietimo įstaigų ūkį, arba sulauksime didžiulės krizės. Juk negali būti, kad mokytoja darželyje dirba už 600 eurų arba mokytojo padėjėjas už 400 eurų. Kai prie gamybinės linijos dirbantis žmogus uždirba tiek pat, kiek dirbantis su vaikais, amoraliau nebegali būti. Viskas išbalansuota iki beprotybės.

Šiuo metu labai didelė problema – mokyklų vadovai. Tai taip pat skatina stambinti švietimo įstaigas, kad vadovų reikėtų mažiau. Direktorius pareigos nėra tiek gerai apmokamos, kad pedagogai norėtų į tas pareigas eiti, kai labai aiškios kadencijos ribos. Turintieji aukštas kategorijas ir gerus krūvius mokytojai uždirba daugiau negu direktorius.

Tačiau staminimas tolygus mažų mokyklų, kurios dažniausiai yra kaimuose, uždarymui?

Kai mokykloje lieka 50–70 vaikų, jau nebėra normalu. Tada pradeda formotis socialinė atskirtis. Juk šeimos, kurios rūpinasi savo vaikų ateitimi, seniai išvežusios vaikus mokytis kitur. Dauguma tų mažų mokyklų mokinių yra iš šeimų, negalinčių savo vaikais normaliai pasirūpinti. Tačiau ir tokių šeimų vaikas, būdamas tarp stiprių mokinių, galbūt iššoktų iš to užburto rato, bet jei juos ugdysime mažose kaimo mokyklose, kurios laikomos ne dėl vaikų, bet dėl

jose dirbančių žmonių, ir toliau didinsime socialiai remiamų žmonių grupę. Pasaulis ir globalizacija yra kur kas sudėtingesni dalykai, ir didelė dalis mažų mokyklų nėra pajėgios jiems paruošti vaikus. Nereikia spekuliuoti, kad mokykla – kaimo kultūros ir šviesos židinys. Kai kuriose iš jų nėra nei kultūros, nei šviesos, nei šilumos.

Galbūt švietimo įstaigos sulaukia ir verslo paramos?

Džiaugiuosi, kad mūsų verslas labai prisideda prie švietimo. Ypač daug padeda „Mantinga“. Ji labai įvairiai remia švietimą, skirdama ir dėmesį, ir materialinių išteklių. Įmonė mokykloms perka įrangos, vadovėlių, robotų.

Savivaldybės tikslas – pasiekti, kad mūsų mokyklose vaikai įgytų ateičiai reikalingų žinių. Ateities be išmaniųjų technologijų jau nebeįsivaizduojame. Pokyčių švietime mums padeda pasiekti ir verslas.

Seime svarstomas kitų metų biudžetas. Skelbiama, kad trūksta pinigų, siūloma įvesti naujų mokesčių, kas, be abejo, atsilieptų ir verslui. O galbūt naudojant biudžeto lėšas trūksta taupumo?

Nemanau, kad viešajame sektoriuje galima sutaupyti – persikirstymas per biudžetą šalyje aiškiai per mažas. Darželių auklėtojų atlyginimai per maži, mokytojų – per maži, sveikatos apsaugos darbuotojų – taip pat per maži. Klausimas tik, koks biudžeto lėšų persikirstymas yra teisingesnis.

Manau, kad yra rezervų poreikiams patenkinti ir neįvedant papildomų mokesčių. Vienas tokių rezervų – viešieji pirkimai. Manau, savivaldybėms suteikus daugiau savarankiškumo, būtų galima atsakyti ir perteklinio administravimo, nes dabar yra pristeigta įvairių iš biudžeto išlaikomų agentūrų, centrų, įstaigų, kurie taptų nebereikalingi, jei savivaldybės daugiau klausimų galėtų spręsti savarankiškai.

GYVENTOJŲ APKLAUSA DĖL MIESTO PLĖTROS

Klaipėdos miesto savivaldybė, rengdama Klaipėdos miesto strateginį plėtros planą 2021–2030 m., lapkričio–gruodžio mėnesiais organizuoja Klaipėdos miesto gyventojų apklausą. Apklausos tikslas – sužinoti Klaipėdos miesto gyventojų nuomonę apie gyvenimo mieste problemas ir strategines miesto plėtros galimybes, išklausti pastebėjimus ir pageidavimus.

Apklausa apima dešimt su miesto analize susijusių temų: gyvenamosios vietos ir gyvenamosios aplinkos vertinimą, visuomeninių objektų poreikį, saugumo, transporto ir viešojo susisiekiimo sistemos, Klaipėdos paplūdimių, sveikatos paslaugų, sporto infrastruktūros, ikimokyklinio ugdymo paslaugų, mokyklinio ugdymo paslaugų vertinimus, pasitenkinimo gyvenimu mieste ir miesto raidos vertinimą.

Apklausos atsakymai bus panaudoti planuojant miesto infrastruktūrą ir tobulinant paslaugų sektorių.

Anoniminė apklausa vykdoma gyventojų namuose ir internetu.

Apklausos duomenys bus naudojami tik tyrimui ir Klaipėdos strateginio plėtros plano 2021–2030 m. projekto įgyvendinimui. Apklausą atlieka UAB „Eurointegracijos projektai“.

Rengiamas Klaipėdos miesto strateginis plėtros planas 2021–2030 m. yra naujas 2021–2030 metų laikotarpio strateginio planavimo dokumentas, skirtas užtikrinti miesto plėtros ilgalaikės strategijos tęstinumą. Planas yra rengiamas keliais etapais, kurie apima analizes, miesto gyventojų nuomonių tyrimus ir viešąsias diskusijas, strateginio plėtros plano koncepcijos ir pačio plano projekto parengimą.

Visą aktualią informaciją apie plano rengimą galite sekti Klaipėdos savivaldybės strateginio plėtros plano 2021–2030 m. elektroninėje svetainėje www.klaipeda2021-2030.lt, savivaldybės interneto svetainėje www.klaipeda.lt ir „Facebook“ paskyroje.

Klaipėdos m. informavimo ir e. paslaugų skyriaus inf.

LIETUVA, TAVO KAIMAS MIRŠTA

Lina KOVALEVSKIENĖ

Ignalinos rajono meras Justas Rasikas ir savivaldybės administracijos direktorė Jūratė Balinskienė savo palaikymą rajono ūkininkams išreiškė dalyvaudami akcijoje „Lietuva, tavo kaimas miršta“. Lapkričio 26 d. Ignalinoje ūkininkai traktoriais suvažiavo į aikštelę miesto pakraštyje, vėliau jie pajudėjo link Ignalinos.

Akcijoje dalyvavo 26 traktoriais suvažinę ūkininkai ir 15 suvažiusių kitomis transporto priemonėmis. Per Ignaliną pravažiauta tris kartus. Jokių incidentų nebuvo, akcijos transporto priemonės nenaudojo signalų ir netrukdė eismui.

Lietuvos ūkininkų sąjungos vicepirmininkė ir Ignalinos skyriaus vadovė Marijona Lukaševičienė (*dešinėje*) dėkojo visiems prie akcijos prisijungusiems ūkininkams, valdžios atstovams. Ji sakė, kad Ignalinos rajone yra apie 1500 ūkininkų ir jau apie 10 proc. iš jų atsisakė ūkininkavimo. Ypač sunku smulkiesiems ūkiams. O juk žemės ūkis yra vienas didžiausių Lietuvos verslų ir pagrindinis darbdavys kaimuose. „Mes norime, kad mus, reikalaujančius pelnyto dėmesio, išgirstų Lietuvos prezidentas, Vyriausybė, Seimas, kad mus pamatytų Lietuva ir pasaulis“, – sakė M. Lukaševičienė. Meras J. Rasikas išreiškė palaikymą šiai akcijai, linkėjo ūkininkams pasiekti savo tikslų ir patikino visada tarpininkausiąs sprendžiant jų reikalus. „Kol išmokos Lietuvos ūkininkams nėra tokios kaip kitose ES šalyse, didinti mokesčius yra neteisinga“, – sakė meras.

Ūkininkai pasigenda jų pastangas ir darbą atitinkančių valdžios institucijų veiksmų, deramos pagarbos Lietuvos kaimui ir čia dirbantiems žmonėms, kurie aprūpina šalies gyventojus sveiku, saugiu maistu. Jie reikalauja sąžiningo rėmimo, kad būtų panaikinta diskriminacija konkuruojant bendrojoje ES rinkoje. Visoms aukščiausios šalies valdžios institucijoms skirtame kreipimesi pabrėžiama, kad per pastaruosius trejus metus mokesčiai ūkininkams kilo net iki penkių kartų, žemdirbiai negauna paramos klimato kaitos priemonėms įgyvendinti.

Pirmoji akcijos dalis „Žaliasis kryžius“ vyksta nuo lapkričio pradžios. Ūkininkai savo laukuose pastatė žalius medinius kryžius, kurie simbolizuoja ne tik derlingą dirvožemį, sveiką aplinką, sveiką ir skanų maistą, bet ir atspindi Lietuvos žemdirbių diskriminaciją Europos Sąjungoje, žemdirbių ir visuomenės supriešinimą.

ŪKININKŲ PROTESTAS IR DISKUSIJA APIE ASOCIACIJĄ IR KOOPERATYVĄ

Rūta JANAVIČIŪTĖ

Lapkričio 26 d. dalis Šilalės rajono ūkininkų, tęsdami protestą prieš planus didinti mokesčius, prieš nepakeliamas sąlygas šalies ūkininkams, su sunkiąja technika išvažiavo į Šilalės miesto gatves. Tą pačią dieną Šilalės rajono ir Rietavo savivaldybės ūkininkai, auginantys vaisius ir uogas, Šilalės rajono savivaldybėje diskutavo apie galimybes įkurti asociaciją ar kooperatyvą.

Susitikime-diskusijoje dalyvavo Šilalės rajono mero pavaduotojas Tadas Bartkus, administracijos direktoriaus pavaduotojas Osvaldas Šarmavičius, Nacionalinės mokykimo agentūros, Žemės ūkio rūmų atstovai ir kiti.

Žemės ūkio rūmų atstovės susitikimo dalyviams papasakojo, kuo skiriasi kooperatyvas nuo asociacijos, aptarė tolimesnius žingsnius, norint įkurti vieną ar kitą darinį. Dalyviai informuoti, kad, norėdami būti asociacijos nariais, jie gali prisijungti prie jau susikūrusių asociacijų arba įsteigti savo, tačiau pastarasis kelias pareikalautų daugiau išlaidų, nes reikia pasitvirtinti įstatų, sutvarkyti kitus dokumentus. Taip pat kalbėta apie galimas asociacijos funkcijas: atstovavimą, narių švietimą,

teisinę pagalbą nariams ir kt. Paklaustas, kuo asociacija geriau už pavienį ūkininką, atstovės informavo: skirtumas tas, kad asociacijoje

veikia bendrystė, kolektyviškumas.

Kalbėta ir apie paramas, skirtas uogų augintojams.

ŠIAULIŲ RAJONO ŽEMDIRBIAI PRISIJUNGĖ PRIE AKCIJOS

Rita ŽADEIKYTĖ

Nors Šiaulių miestas ir nedavė leidimo rengti akciją miesto gatvėse, lapkričio 26 d. Šiaulių rajono žemdirbiai su traktoriais, nukabinėtais plakatais, atvažiavo į rajono savivaldybės kiemą. Jis buvo paliktas laisvas nuo pat ryto, kad rajono žemdirbiai galėtų suvažiuoti ir išreikšti savo poziciją taikioje visoje Lietuvoje rengiamoje akcijoje dėl žemdirbių padėties mūsų šalyje ir Europoje.

Kol traktoriai tvarkingai rikiavosi kieme, Šiaulių rajono meras Antanas Bezaras, mero pavaduotojas Česlovas Greičius, administracijos direktoriaus pavaduotoja Regina Rupšienė, administracijos atstovai pasitiko žemdirbius, kalbėjosi su jais ir žiniasklaida. Meras A. Bezaras, pats daug metų ūkininkaujantis, žurnalistų paklaustas, kaip žiūri į tokius žemdirbių protestus, teigė, kad žemdirbiams būtina galimybė išreikšti savo poziciją, o žemdirbių padėtis nelabai priklauso nuo rajono valdžios sprendimų.

Kelis dešimtmečius ūkininkaujantis Edas Sasnauskas teigė, kad žemdirbiai šia akcija nori parodyti, jog nėra išlaikytiniai. Jis piktinosi, kad Šiaulių rajono savivaldybės taryba padidino žemės mokestį, o prieš kelerius metus – ir rinkliavą už atliekas, tad „reikia mokėti už tuščius angarus“. Ūkininkas sutiko su nuomone, kad visose Lietuvos savivaldybėse didėjo ir žemės mokestis, ir rinkliava už atliekas.

Meras susirinkusiesiems sakė, kad Šiaulių rajone, palyginti su kitomis apskrities savivaldybėmis, žemės mokestis yra vienas mažiausių. Daugelyje Šiaulių apskrities savivaldybių

žemės mokestis yra gerokai didesnis ar net kartais lenkia Šiaulių rajoną.

„Skaudu girdėti! Formuojama nuomonė apie žemdirbius, kad esame kažkokie išlaikytiniai, kaltinama kažkokiomis lengvatomis! Pasižiūrėjau specialiai, kiek Ginkūnų agrofirmos darbuotojas per mėnesį sumoka mokesčių valstybei – apie 500 eurų! Palyginau – prekybos įmonių darbuotojai mažiau sumoka! Tai kur čia tos lengvatos ir „gyvulių ūkis“? Kai konkrečius skaičius pradėdi vardyti, pamatai, kad yra priešingai! O kad lietuviški produktai parduotuvėse brangesni – tai perdirbėjų, prekybininkų, o ne žemdirbių „nuopelnas“, – sakė Šiaulių rajono tarybos narys, Ginkūnų agrofirmos vadovas Arūnas Grubliauskis.

Šiaulių krašto ūkininkų sąjungos pirmininkas Raimundas Juknevičius teigė, kad „yra noras šia akcija atkreipti visuomenės dėmesį į susikaupusias problemas, kad Lietuvos kaimui tikrai reikia dėmesio. O kalbos, kad žemdirbiai dėl savo godumo nenori dalytis tuo, ką uždirbo, yra netiesa. Mūsų noras yra, kad į mokesčius būtų pasižiūrėta sistemškai, diskutuojant ir matant, kaip mokesčiai atsilieps konkurencingumui ir kaip galėsime konkuruoti su kitų Europos šalių žemdirbiais! Į Lietuvą jau dabar gali laisvai įvažiuoti grūdai iš Ukrainos, kur reikalavimai ir savikaina yra visai kiti nei Lietuvoje“.

Į žurnalistų klausimą, ar ne keista, kad žemdirbiai protestuoja prieš valdžią, kurioje taip pat yra labai daug žemdirbių, R. Juknevičius teigė: „Pastebėjome, kad žemdirbiai tapome būtent politikos įkaitais. Tie žemdirbiai, kurie šiandien yra Seime, negali apginti žemdirbių, nes jiems akimirksniu būtų prikišama, kad

gina savo asmeninius interesus. Iš opozicijos daromi žingsniai, kad pablogintų situaciją ir verslo sąlygas, nežiūrint, kokios bus pasekmės visam Lietuvos kaimui. Tai mums atrodo neteisinga, ir dėl to mes išėjome taip gausiai, kad parodytume, jog į žemdirbius turi būti visai kitas požiūris. Ūkininkai nėra bandomieji triušiai, ir tokie bandymai atsirūgs ne tik Lietuvos kaimui, bet ir visai Lietuvos visuomenei“.

Meras A. Bezaras dar kartą susirinkusiesiems paaiškino, kad žemdirbiams dar iki protesto jau pavyko „prisibelsti su savo reikalavimais nekelti mokesčių, nedidinti akcizo dyzelinui“. Tai Šiaulių rajono žemdirbiai, penktadienį labai gausiai susirinkę į žemdirbių šventę „Dėkojame žemei“, jau girdėjo iš Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininko Andriejaus Stančiko. Šiaulių rajono savivaldybės vadovai, tarybos nariai žemdirbių atžvilgiu nusiteikę geranoriškai. Kasmet iš surinktų mokesčių Šiaulių rajone 300 tūkst. skiriame žvyrkelių taisymui“.

Savivaldybės vadovams buvo įteikti akcijoje dalyvavusių žemdirbių parašai su reikalavimais atsižvelgti į žemdirbių situaciją ir nedidinti mokesčių. Taiki Šiaulių rajono žemdirbių akcija buvo palydėta dalyvavusiųjų plovimais. Protestuotojai išsinešė ir žalią „grabą“, kuris stovėjo prie protestuotojų. O Šiaulių krašto ūkininkų sąjungos vadovas R. Juknevičius teigė, jog tikisi, kad šiemet jokių žemdirbių protesto akcijų neberekės.

„Tokios akcijos, pasirodo, reikalingos, nes žemdirbių pageidavimai Seime išgirsti. O kas priklauso nuo savivaldybės vadovų, visada turite galimybę užėti išsakyti viską, kas jums rūpi“, – žemdirbiams sakė A. Bezaras.

PASIRAŠYTA ŠILALĖS RAJONO PILIEČIŲ CHARTIJA

Rūta JANAVIČIŪTĖ

Šilalės rajono savivaldybėje pasirašyta Šilalės rajono piliečių chartija. Chartijos projektas skelbtas viešojoje erdvėje, jos turinys pristatytas ir ankstesnių susitikimų metu, tačiau prieš ją pasirašant prof. dr. Rimantas Dapkus dar kartą apžvelgė sutarties esmę ir kitą aktualią informaciją.

Pasirašymo ceremonijoje dalyvavo rajono

meras Algirdas Meiženis, administracijos direktoriaus pavaduotojas Osvaldas Šarmavičius, Personalo ir ūkio skyriaus vedėja Vilma Kuzminskaitė, Šilalės rajono seniūnijos seniūnai ir seniūnijose išrinkti piliečių atstovai.

Kaip teigė svečias, šio projekto tikslas – gerinti asmenų aptarnavimo kokybę ir didinti teikiamų paslaugų prieinamumą visuomenei, taikant vieno langelio principą seniūnijose, bei užtikrinti nuolatinę

paslaugų kokybės stebėseną ir vertinimą, taikant kokybės valdymo metodų įžvalgas Tauragės, Šilalės, Jurbarko rajonų ir Pagėgių savivaldybių administracijų veikloje. Trumpai apžvelgtos Šilalės rajono savivaldybės administracijoje teikiamos paslaugos. Bendras pasitenkinimo Šilalės rajono savivaldybės teikiamomis paslaugomis vidurkis – 7,7. Jis žemesnis nei bendras Tauragės apskrities vidurkis – 8,1, tad tobulėti yra kur. Galima pasidžiaugti statybos ir infrastruktūros srities viešųjų paslaugų pasitenkinimo indeksu, kuris siekia 8,4 balo, kai apskrities indeksas siekia 8,2 balo. Kaip svarbiausias paslaugas rajono gyventojai įvardijo komunalinio ūkio, aplinkos tvarkymo ir seniūnijose teikiamas paslaugas. Vertindami savivaldybės teikiamų paslaugų ir jų kokybės pokytį per paskutiniuosius penkerius metus, 25,7 proc. apklaustųjų nurodė, kad kokybė pagerėjo, 67,2 proc. – pokyčių nepastebėjo ir 7,1 proc. apklaustųjų nurodė, kad teikiamų paslaugų kokybė pablogėjo.

Šioje chartijoje, kurią pasirašė administracijos direktoriaus pavaduotojas O. Šarmavičius ir devyni seniūnijose išrinkti piliečių atstovai, įtvirtinti principai, vertybės, įsipareigojimai, taip pat bendravimo ir bendradarbiavimo būdai, susiję su Šilalės rajono gyventojų gerovės kūrimu savivaldybės administracijai teikiant kokybiškas administracines ir viešąsias paslaugas.

NEĮGALIŲJŲ DIENAI – PLATI RENGINIŲ PROGRAMA

Eglė ČEKAVIČIENĖ

Gruodžio 3-iąją visame pasaulyje minint Tarptautinę neįgaliųjų dieną, Kaunas ragina visuomenę atsisąjūti į žmones, priimančius likimo mėtus iššūkius. Mėnesio trukmės programoje – dešimties renginių, veiklų ir socialinių iniciatyvų – nuo spektaklių ar kūrybinių dirbtuvių iki Džordanos Butkutės koncerto ir kalėdinės mugės.

Lapkričio 12-ąją prasidėjęs nemokamų renginių ciklas tęsis iki gruodžio 12 dienos. Taigi šiemet organizatorių parengta programa, kitaip nei anksčiau, truks ne savaitę, o visą mėnesį. Neįgalieji dalyvaus įvairiuose kultūros, sporto ir edukaciniuose renginiuose. Kasmet vykstanti kalėdinė mugė šiais metais iš uždary patalpų perkelta į viešą erdvę. Pagaliau neįgaliųjų gamintus dirbinius galės įsigyti ir visi miestiečiai.

„Tai puikus pavyzdys, kuris iliustruoja vieną pagrindinių Kauno tikslų – tapti atviru, visiems patogiu ir šiuolaikišku miestu. Šiuolaikišku tiek infrastruktūra, tiek žmonių vertybėmis ir miesto dvasia“, – kalbėjo Kauno miesto tarybos Sveikatos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkas Donatas Večerskis.

Kaunas skiria vis daugiau dėmesio neįgaliųjų problemoms spręsti. Siekiama atsižvelgti į skirtingus sveikatos sutrikimus, judėjimo, regos, klausos, intelekto, psichikos ar kitokios negalios paliestų kauniečių ir jų šeimos narių poreikius.

„Tiek rengiant projektus, tiek ir organizuojant miesto šventes ar renginius, kaskart keliamas aiškus tikslas – integruoti visus negalią turinčius kauniečius ir miesto svečius. Stengiamės, kad su kiekviena diena

miestas taptų patogesnis gyventi visiems. Artėjant gražiausioms metų šventėms, norime, kad Kalėdų dvasią pajustų kuo daugiau miestiečių. Pavyzdžiui, eglutės įžiebimo koncerte bus įsteigta speciali pakyla, kad žmonės su neįgaliųjų vežimėliais galėtų visaverčiai mėgautis renginiu. Taip pat judantieji su specialiais vežimėliais Rotušės aikštę galės pasiekti ir automobiliais, o šioms bus paruošta stovėjimo aikštelė. Todėl kviečiame neužsibūti namuose, dalyvauti vienoje laukiamiausių miesto švenčių ir kituose neįgaliųjų mėnesio renginiuose“, – ragino Kauno miesto mero pavaduotoja Rasa Šnapštienė.

Nemažai veiklų vyksta ne tik lapkričio–gruodžio mėnesiais, bet ir ištisus metus. Pavyzdžiui, neįgalieji gali užsisakyti knygas į namus, taip pat jiems nuolat rengiamos teminės ekskursijos į miesto bibliotekas.

PANEVĖŽIO ROBOTŲ FIESTA SUBÜRĖ

150 ROBOTŲ IR JŲ KŪRĖJŲ IŠ LIETUVOS IR LATVIJOS

Monika MINIOTAITĖ

Panevėžio robotikos centre „RoboLabas“ antrus metus iš eilės vyko robotų fiesta – smalsių, imlių ir technologijomis besidominčių robotų kūrėjų šventė. Renginio organizatoriai – Panevėžio miesto savivaldybė, „RoboLabas“, Juozo Balčikonio gimnazija, savanoriai iš „Minties“ gimnazijos.

Dėl geriausiųjų vardo varžėsi per 150 robotų ir jų kūrėjų. Jauniausias varžybų dalyvis – „RoboLabui“ atstovavęs ketverių metų Lukas. Jis su tėčiu Linu sukonstravo robotą „Mbot Line Following“. Šįkart renginys buvo tarptautinis – atvyko komandos iš Latvijos. Dalyviams buvo paruošta dešimt rungių: įvairių svorio kategorijų sumo ir Lego sumo kovos, turbo ir Mbot linijos sekimo varžybos, „folkraze“ lenktynės. Šiauliečiai atsivežė „Antweight“ ringą, kuriame kovėsi peiliais ginluoti robotai.

Robotikos centro „RoboLabas“ vadovės Vaidos Šiaučiūnės teigimu, šventės dalyviai įrodė, kad konstravimas ir programavimas nėra tik saujelės technologijomis besidominčių žmonių pomėgis – robotą susikurti gali išmokyti kiekvienas, tereikia noro ir truputį kūrybiškumo. Vis daugiau panevėziečių tai supranta – vos prieš porą mėnesių ugdomąją veiklą pradėjusio „RoboLabo“ užsiėmimus lanko beveik 300 vaikų.

„Smagu, kad mūsų centras tampa populiarus ne tik tarp mokyklinio amžiaus vaikų. Jau tris savaitgalius vykę „RoboSeimų“ šeštadieniniai užsiėmimai mažiesiems ir jų tėveliams užsipildo akimirksniu. Džiaugiamės ir pedagogų susidomėjimu: kas savaitę kartu su įvairių dalykų mokytojais vedame integruotas formaliojo ugdymo pamokas moksleiviams. Siekiame, kad susidomėjimas robotika didėtų ir toliau. Varžybų formatas labai tinka sudominti vaikus ir motyvuoti

Dėl geriausiųjų vardo varžėsi per 150 robotų ir jų kūrėjų.

stengtis, tobulėti, būti smalsiems. Pasirengimas joms ugdo labai daug gebėjimų – kūrybiškumą, komandinį darbą, kruopštumą ir analitinį mąstymą – visa tai bus labai reikalinga vaikams ateityje“, – sako V. Šiaučiūnė.

Robotų fiestoje gausiai dalyvavo panevėziečiai – Juozo Balčikonio ir 5-osios gimnazijų, „Saulėtekio“, „Aušros“, Rožyno progimnazijų ir „RoboLabo“ komandos. Prizinėmis vietomis džiaugėsi „JBG Robotics“ klubas. Panevėžietis Kipras Lukoševičius su robotu „Turtle“ iškovojo I vietą Lego sumo kovose. Gerai pasirodė ir šventės svečiai. Šiaulių robotikos klubo atstovas Nerijus Ramanauskas laimėjo turbolinijos sekimo varžybas. Latvijos Preilių robotikos klubo narė Editė Meikulanė iškovojo pirmąją vietą iRobot sumo varžybose.

Renginio dalyviams prizus įsteigė Panevėžio miesto savivaldybė, įmonės „Lemona“, „Anodas“, „Aldrea“ ir „Technesa“.

Panevėžio robotų fiesta dalyviams suteikė galimybę išbandyti savo robotus prieš svarbiausias Europos robotikos varžybas „Robotex“, lapkričio pabaigoje vyksiančias Estijoje. Taip pat atidarė robotikos varžybų Panevėžyje sezoną. Kitos planuojamos jau gruodžio 7 d. Panevėžio regiono moksleivių komandos varžysis, kas pateks į pavasario vyksiančią nacionalinę „Robotiadą“.

PATOBULINTA GRUPĖS IEŠKINIO PROCEDŪRA LEIS GREIČIAU IŠSPRĘSTI TEISINĮ GINČĄ

Seimas po pateikimo pritarė Teisingumo ministerijos pataisoms, kaip patobulinti grupės ieškinio pateikimo procedūrą, kad vartotojai galėtų paprasčiau ir sklandžiau apginti savo teises.

Prieš penkerius metus parengtas teisinis grupės ieškinio modelis pasirodė esąs neveiksmingas, nes teismai tokių bylų nėra išnagrinėję.

„Norėdami sudaryti realią galimybę grupėi asmenų teikti ieškinį ir teisme greičiau išspręsti kilusį ginčą, pasiūlėme paprastesnį teisinį kelią, – sako teisingumo ministras Elvinas Jankevičius. – Užuoat teikus atskirus ieškinius, pavyzdžiui, dėl neįvykusio koncerto, daug racionaliau pateikti vieną. Tokiu

ieškiniu būtų galima apginti interesus ir tų asmenų, kurie dėl finansinių priežasčių, patirties stokos, laiko trūkumo ar kitų aplinkybių nepradeda teismo bylinėjimosi.“

Grupės ieškinio institutas leidžia ginti pažeistus asmenų privačius interesus, kai keli ieškovai tam pačiam atsakovui kelia iš esmės tokius pačius reikalavimus. Tokį ieškinį gali teikti ne mažesnės kaip 20 fizinių ar juridinių asmenų grupės.

Parengtose Civilinio proceso kodekso pataisose numatoma, kad teikdami grupės ieškinį ieškovai neprivalės motyvuoti, kodėl jie pasirinko tokį teisių gynimo būdą, o ne atskirus ieškinius. Teismas, priimdamas grupės ieškinį, taip pat neturės vertinti, ar toks

ieškiny yra tikslingesnis, veiksmingesnis ir tinkamesnis būdas išspręsti konkretų ginčą. Jeigu teismas atsisakytų priimti grupės ieškinį, tokią nutartį būtų galima apskųsti.

Vartotojų asociacijoms tokiose bylose nereikės turėti grupės advokato. Jos, kaip grupės atstovės, galės atstovauti visiems vartotojams, ne tik asociacijų nariams. Grupės ieškinio bylose vartotojai bus atleidžiami nuo žyminio mokesčio už grupės nariams bendrą neturtinį reikalavimą, pavyzdžiui, uždrausti tam tikrus veiksmus.

Pataisos buvo parengtos konsultuojantis su teisėjų ir advokatų bendruomenėmis, vartotojų ir verslo organizacijų atstovais.

Teisingumo ministerijos komunikacijos inf.

BENDRUOMENINIO VERSLO PERSPEKTYVA

Su Vilkaviškio rajono meru Algirdu NEIBERKA kalbamės apie šių metų ryškiausius darbus, rezultatus ir iššūkius.

Gerbiamas mere, Vilkaviškio rajono savivaldybė yra nusimačiusi plėtros prioritetus: tvarios ekonominės plėtros skatinimas ir konkurencingumo didinimas, modernios visuomenės ugdymas ir socialinės gerovės plėtojimas, darnios aplinkos ir modernios infrastruktūros vystymas. Kaip sekasi siekti užsibrėžtų tikslų?

Tai, kas jau spėta padaryti, Vilkaviškio rajono gyventojai akivaizdžiai mato ir gali įvertinti. Tačiau gyvenimas nestovi vietoje – tęsiame pradėtus darbus, planuojame naujus. Pirmenybę teikiame rajono centro tvarkymui, todėl daugelis darbų dabar vyksta Vilkaviškio mieste, tačiau neužmirštos ir kitos rajono teritorijos. Dedame visas pastangas, kad Vilkaviškio rajonas taptų modernus ir patrauklus ne tik čia gyvenantiems, bet ir atvykstantiems, kad norėtųsi čia sugrįžti.

Kokiais darbais paženklinti šie metai?

Intensyviai vyksta Vilkaviškio sporto salės ir modernios autobusų stoties statybos, toliau tvarkomos J. Basanavičiaus aikštės prieigos, netrukus atidarysime atnaujintas Vilkaviškio vaikų ir jaunimo centro patalpas, Vilkaviškio miesto centre baigiamas įrengti viešasis tualetas, laukiame rekonstruoto Vištyčio malūno oficialaus atidarymo, kuris bus vienintelis toks Lietuvoje. Taip pat per šiuos metus Vištyčio ežero pakrantėje atidarėme pėsčiųjų ir dviračių taką, Vilkaviškio mieste buvo rekonstruotos Maironio ir Kęstučio gatvės, įrengta 18 naujų socialinių būstų.

Yra ir tęsiamų darbų. Rengiamas Šeimenos upelio rekreacinės teritorijos sutvarkymo techninis projektas. Jau yra suderinti projektiniai sprendiniai dėl miesto sodo, Kultūros centro, Vaikų ir jaunimo centro prieigų sutvarkymo. Darbai vyksta ir kitose rajono vietose: intensyviai tvarkomos Kybartų kultūros centro patalpos, šiame mieste taip pat bus įrengiamas jaunimo parkas, miestelėnų patogumui įrengiamos naujos automobilių stovėjimo aikštelės. Prasidedančių darbų laukia ir Pilviškių bei Virbalio miestelių gyventojai. Čia bus tvarkomos viešosios erdvės.

Prisidedant savivaldybei Vištytyje, buvusiose policijos nuovados patalpose, privataus investuotojo lėšomis turėtų įsikurti senelių namai. Tam labai pritariame ir skatiname, savivaldybės administracijos specialistai jau rengia žemės sklypo dokumentus.

Nauja ir tai, kad nuo šių mokslo metų kai kurios mokyklos jau pačios organizuoja mokinių maitinimą, savo virtuvėse gamina maistą, bandoma taikyti kitur pasiteisinusį švediško stalo principą. Planuojame, kad palaipsniui, per 2–3 metus, prie naujos tvarkos pereis visos rajono ugdymo įstaigos.

Pavasariį premjeras Saulius Skvernelis ir meras Algirdas Neiberka įkasė kapsulę į Vilkaviškio sporto salės pamatus.

Intensyviai vykdome ir kitus darbus: atnaujiname socialinius būstus, rūpinamės naujų šali-gatvių tiesimu, tvarkome gatves ir t. t.

Praėjusioje kadencijoje kalbėjome apie viešuosius pirkimus. Tada verslininkai priekaištavo savivaldybei, kad rajone dirba firmos iš kitų regionų, bet padėtis, atrodo, nepasikeitė. Apie viešųjų pirkimų neigiamas puses kalbėjo ir šalies prezidentas. Kokie pokyčiai, Jūsų manymu, būtini viešuosius pirkimus reglamentuojančiuose teisės aktuose?

Manau, reikėtų įgyvendinti ketinimus viešųjų pirkimų konkursuose skirti papildomus balus vietos verslininkams. Taip pat reikėtų

supaprastinti tvarką įsigyjant vietos gaminius ar produkciją.

Kaip savivaldybei pavyksta pritraukti investicijas ir kokius iššūkius tenka įveikti? Kas tą veiklą palengvintų?

Vienas didžiausių iššūkių Vilkaviškio rajone yra investicijų pritraukimas. Esame išsikėlę didžiulius tikslus ir su jais kryptingai dirbame. Yra paruošta dešimt sklypų (po penkis – Kybartuose ir Vilkaviškyje) potencialiems investuotojams ir ruošiamas dar vienas, į kuriuos bus galima investuoti. Yra municipalinis būstas, kuriame galima apgyvendinti rajonui reikalingus specialistus, atliekant konkrečius darbus plėtojama viešojo ir privataus sektorių partnerystė.

Investuotojus stengiamės pritraukti ir aktyviai bendraujant su kitur, Lietuvoje ar užsienyje, gyvenančiais vilkaviškiečiais. Taip pat daug bendraujame su užsienio partneriais. Pavyzdžiui, vizito Vokietijoje metu bendraudamas su lankomų savivaldybių merais, taip pat kalbėjau apie investavimo galimybes mūsų krašte. Esame išsiuntę informaciją potencialiems investuotojams iš Vokietijos. Jau turime informacijos, kad kitais metais jie planuoja apsilankyti mūsų krašte.

Yra minčių mūsų rajone įkurti Marijampolės LEZ filialą. Tai, be abejonės, suteiktų daugiau galimybių pritraukti stambius investuotojus į mūsų rajoną.

Dalis verslo aplinkos gerinimo klausimų yra sprendžiama vykdant miesto VVG projektus, didinant lėšas rajono Smulkiojo ir vidutinio verslo programai, pristatant investavimo galimybes per Vilkaviškio turizmo ir verslo informacijos centrą, investuotojų forumuose, parodose ir misijose.

Akimirka iš Verslo forumo ir rajono verslininkų apdovanojimo.

Vilkaviškio autobusų stotis.

O kaip apskritai apibūdintumėte savivaldybės ir verslo santykius?

Stengiamės palaikyti kuo geresnius santykius su rajono verslo bendruomene, bendradarbiauti įvairiais klausimais, kartu spręsti iškilančias problemas. Tuo tikslu buvo įkurta Vilkaviškio rajono verslo taryba, veiklą pradėjo rajone įsikūrusi Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmų Vilkaviškio atstovybė. Visai neseniai įvyko pirmasis Vilkaviškio rajono verslo forumas, skirtas verslo plėtros galimybėms pasienio regione aptarti ir sėkmingai dirbantiems mūsų rajono verslininkams pagerbti.

Norime gerinti verslo ir valdžios tarpusavio bendravimą, gyventojų įtraukimą į sprendimų priėmimą, verslo informacijos sklaidą, per susitikimus su verslininkais pabrėžiame profesinio perkvalifikavimo greičio svarbą ir privačias iniciatyvas.

Rajone matoma bendruomeninio verslo perspektyva. Neseniai Vilkaviškio rajono tarybos posėdžiuose buvo pritarta įvairiems bendruomenių parengtiems projektams ir bus prisidedama prie jų finansavimo. Prisidedama ir prie jauno verslo subjektų stiprinimo,

skatinamos jaunimo mokomųjų bendrovių iniciatyvos, daug dėmesio skiriame verslumo ugdymui.

Palaikome ir kultūrinio turizmo plėtrą, tikime rajono verslo bendruomenės sukaupia patirtimi ir stengiamės prisidėti prie jų įgyvendinamų projektų, iniciatyvų.

Kokios, Jūsų manymu, didžiausios kliūtys savivaldybės darbe ir kaip jas reikėtų spręsti?

Kiek įmanoma esame pasiruošę pasinaudoti visomis galimybėmis pritraukti į rajoną projektinių lėšų. Tik bėda ta, kad suplanavus kažką daryti pernelyg ilgai užtrunka įvairios procedūros: projektų parengimas, derinimas, viešųjų pirkimų organizavimas, žemės reikalų sutvarkymas. Susiduriame ir su žmoniškųjų išteklių trūkumu, kai kuriuose skyriuose jaučiame kvalifikuotų darbuotojų stygių.

Kartais trūksta ir susikalbėjimo tarp skirtingų institucijų, dėl nesuprantamų priežasčių yra stabdomi procesai. Visa tai stengiamės aiškintis, dažnai važinėjame į atitinkamas institucijas, susitinkame su centrinės valdžios atstovais, prireikus kviečiamės juos atvykti į rajoną ir vietoje spręsti problemas.

Manau, visas kliūtis galima išspręsti betarpiškai bendradarbiaujant ir kalbant, tai nuolat stengiamės ir daryti.

Kalbino Justė Brigė

TARPINSTITUCINIS BENDRADARBIAVIMAS DUODA GRAŽIŲ REZULTATŲ

Rita NIKALAJEVIENĖ

Pakruojo rajono savivaldybės politika palanki jaunimui. Priimami sprendimai, skatinantys jaunų žmonių iniciatyvas, verslumą, aktyvumą, gerą mokymąsi. Skiriama parama gerai besimokantiems studentams, apdovanojami iniciatyvūs, aktyvūs ir savo pasiekimais Pakruojo kraštą garsinantys jaunuoliai. Tarpinstitucinis bendradarbiavimas duoda gražių rezultatų – jaunimas buriasi teigiamoms veikloms, o suorganizuoti renginiai būna verti dėmesio ir ovacijų.

Lapkričio mėnesį Linkuvos vaikų ir jaunimo užimtumo centro (vad. Renata Dambrauskaitė-Pėželienė) iniciatyva, įgyvendinant Europos solidarumo korpuso programos projektą, surengta profesijų mugė „Ateik pasimatuoti“. Linkuvos kultūros centre susirinko jaunuoliai iš rajono ugdymo įstaigų, o turtinga programa stebino nuo pradžios iki pabaigos. Rajono meras Saulius Margis (*centre*), pakviestas kalbėti per simbolinį renginio atidarymą, džiaugėsi iniciatyviomis jaunomis asmenybėmis, kurių originalios idėjos turtina visą rajono kultūrinį gyvenimą. Karjeros mugėje dalyvauti pakviestos ir savivaldybės atstovės – mero padėjėja Simona Lipskytė pristatė „sėkmės istoriją“, o apie teisininko profesiją papasakojo savivaldybės administracijos Teisės ir civilinės metrikacijos skyriaus vedėja Jovita Kirdeikienė.

Linkuvos vaikų ir jaunimo užimtumo centras suorganizavo jaunimo saviraiškos festivalį „Aukštyn kojom“. Renginyje buvo galima pamatyti įspūdingų, energingų ir plastiškų šokių, išgirsti įvairios muzikos ir pasigrožėti jaunų dizainerių sukurtais drabužių kolekcijomis. Renginys ypatingas tuo, kad Linkuvos vaikų ir jaunimo užimtumo centras šventė 15-os metų jubiliejų. Centro vadovė ir narius pasveikino Pakruojo rajono mero pavaduotojas Virginijus Kacilevičius ir savivaldybės administracijos jaunimo reikalų koordinatorė Dijana Samuitytė. Linkuvos vaikų ir jaunimo užimtumo centras už aktyvų vaikų ir jau-

nimo užimtumo skatinimą, pozityvias iniciatyvas ir lyderių ugdymą, Pakruojo krašto garsinimą apdovanojas Pakruojo rajono savivaldybės mero padėkos raštu.

Pakruojo rajono jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas“ (prezidentė S. Lipskytė) jaunimo organizacijų vadovus ir specialistus, dirbančius su jaunimu, pakvietė į mokymus „Asmeninė motyvacija ir efektyvi komunikacija“. Šie mokymai – viena iš įgyvendinamo projekto „Misija: veiklus jaunimas“ priemonių, finansuojama savivaldybės jaunimo organizacijų rėmimo fondo lėšomis. Į kvietimą dalyvauti turiningame renginyje atsiliepė 50 vadovų ir specialistų. Mokymuose daug dėmesio skirta streso valdymui, pozityvaus jausmo ir veiksmų formavimui, asmeninei motyvacijai darbe, darbui kolektyve ir teisingų santykių formavimui, komunikacijos, viešųjų ryšių svarbai, veiksmingos kritikos ir pagyrimo menui.

AUGA ŪKIŲ PAVELDĖJIMO PROBLEMA

Justė BRIGĖ

Lapkričio 22 dieną Šiaulių rajono savivaldybė tradicinėje rajono žemdirbių šventėje „Dėkojame žemei“ pagerbė geriausius rajono ūkininkus, tarp kurių ir – jaunieji ūkininkai, sėkmingai tęsiantys tėvų ir senelių pradėtą ūkininkavimą, kaip ir kasmet, apdovanoti konkurso „Metų ūkis 2019“ nugalėtojai. Geriausio ūkininko vardą šiemet pelnė Šiaulių krašto ūkininkų sąjungos pirmininkas, kooperatyvo „Šiaulių aruodas“ direktorius Raimondas Juknevičius. Ūkininkus sveikino Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininkas Andriejus Stančikas, Seimo narys Liudas Jonaitis, Žemės ūkio rūmų prezidentas Arūnas Svitojus, dovanas ir linkėjimus perdavė Seimo pirmosios pirmininko pavaduotojos Rimos Baškienės ir Europos Parlamento nario Bronio Ropės padėjėjos ir kiti šventės svečiai.

Šiaulių rajono meras Antanas Bezaras (centre) pakvietė šventės dalyvius užduoti Seimo nariams ir jų patikėtiniams klausimus.

„Rajone stipriausia grandis yra ūkininkai. Turime labai daug darbščių, gerai besitvarkančių ūkininkų“, – prieš renginį pasidžiaugė Šiaulių rajono meras Antanas Bezaras.

Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenimis, 2019 m. spalio 1 d. Šiaulių rajone buvo 2 354 ūkininkai. Jie dirba daugiau kaip 25 tūkst. ha žemės. Vidutinis rajono ūkis – 10,68 ha. Du rajono ūkininkai dirba daugiau kaip 500 ha žemės. Penki ūkininkai dirba nuo 300 iki 500 ha, devyni – nuo 200 iki 300 ha, dvylika – nuo 150 iki 200 ha.

Kylant žemdirbių nepasitenkinimo akcijoms, savivaldybė, kaip pažymėjo meras A. Bezaras, tikrai neskriaudžia ūkininkų. 2019 m. žvyrkeliams tvarkyti skirta 300 tūkst. eurų, žemės mokestis Šiaulių rajone taip pat vienas mažiausių apskrityje – yra tik viena Šiaulių apskrities savivaldybė, kur žemės mokestis yra šiek tiek mažesnis nei Šiaulių rajone, o visuose kituose apskrities rajonuose jis didesnis, o kai kuriose savivaldybėse jis lenkia Šiaulių rajoną net kartais.

Rajono meras A. Bezaras taip pat pasidalijo ne pačiomis optimistiškiausiomis įžvalgomis: šiuo metu visoje Lietuvoje, taip pat ir Šiaulių rajone, ryškėja skaudi žemės ūkiui problema. Apie 60 proc. šalies ūkininkų jau perkopė 60 metų ribą. Artėja diena, kai ūkius reikės perduoti paveldėtojams, tačiau nemaža ūkininkų dalis neturi kam ūkio perduoti: ūkininkų vaikai, anūkai pasirinko kitą gyvenimo kelią, įsikūrė didmiesčiuose, pasirinko ne žemdirbiškas profesijas.

„Dėl to, kad jaunimas neina tėvų pramintu taku, yra kelios priežastys. Matyt, pirmiausia tam įtakos turi sukurta vieša neigiama opinija, kad ūkininkai – vien tik blogis! Žemės ūkis dvokia, nemoka mokesčių, gauna ES paramą ir dar džipus perka. Nors jaunimas, nuo mažų dienų dirbdamas kartu su tėvais, mato kitą realybę, viešojoje erdvėje formuojama neigiama nuomonė apie ūkininkus turi įtakos jaunimo pasirinkimui“, – mintimis dalijosi į Šiaulių rajono tradicinę žemdirbių šventę pasveikinti ūkininkų atvykęs Seimo narys A. Stančikas.

Pasak Seimo Kaimo reikalų komiteto pirminko, ūkininko A. Stančiko, kyla klausimas, kas nebegalinti dirbti ir neturinčių paveldėtojų ūkininkų ūkius nupirks. „Jaunas ūkininkas suformuoto ūkio su technika, padargais, gamybai reikalingais pastatais, su žeme nenupirks, nes tai yra didžiuliai pinigai. Ir jei mes į tą procesą žiūrėsime taip, kaip dabar, po kokios 15 metų Lietuvoje bus 5–6 didžiulės agroįmonės, kurios praktiškai ir valdys visą Lietuvos žemės ūkį“, – mintimis dalijosi Seimo narys.

Šventėje „Dėkojame žemei“ pagerbti geriausi rajono ūkininkai.

*Šventė savivaldybėje
baigėsi linksma polka.*

A. Stančikas diskusijoje Šiaulių rajone užsiminė apie pokalbius su žemės ūkio ministru, kad būtų ieškoma galimybių jaunam ūkininkui padėti nusipirkti jau sukurtą ūkį. Galbūt

jiems reikėtų sudaryti galimybes gauti ilgalaikes paskolas su valstybės garantija, kompensuoti dalį palūkanų. Pasak Seimo nario, nepaisant skiriamos paramos jauniems

ūkininkams, susikurti ūkį nuo nulio dabar yra labai sunku, tad galimybė nusipirkti jau sukurtą ūkį būtų puiki paskata norintiems ūkininkauti jauniems žmonėms ir sumažintas galvos skausmas vyresnės kartos ūkininkams, kam perduoti pradėtų darbų tąsą.

Su Šiaulių rajono meru A. Bezaru ir Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininku A. Stančiku diskutuota ir apie „žaliųjų kryžių“ akciją.

Pasak Seimo Kaimo reikalų komiteto pirmininko, prieš porą savaičių buvusi akcijos svarba gerokai sumenko. Nepaisant įvairių siūlyimų, dyzelino kaina didėja tik keliais procentais, mokesčiai nedidėja. Melioracijai papildomai skirta 10 mln. eurų.

Šiaulių rajono meras A. Bezaras pabrėžė, kad savivaldybė akcijos dieną paliks kiemą tuščią, kad ūkininkai su savo technika turėtų kur suvažiuoti. Nors meras tą dieną turėjo išvykti į pasitarimą dėl Šv. Jokūbo kelio, jis nusprendė pasilikti Šiauliuose ir pabendrauti su ūkininkais.

PASAKOJIMAI APIE VIETOVARDŽIUS PAPILDĖ ATMINTIES LOBYNĄ

Elvyra SABALYTĖ

Veikli Utenos rajono vyžuoniškių bendrija „Vyžuona“, paminėdama 2019 metus, kurie paskelbti Vietovardžių metais, sėkmingai įgyvendino dar vieną projektą – surinko daug vertingos informacijos apie Vyžuonų krašto vietovardžius.

„Be galo greitai tuštėjant kaimams, užmaršties dulkėmis apsikloja ir vietovardžių kilmė, pasakojimai nebeskamba senolių lūpose, o ir klausančiųjų mažėja, nes nemaža dalis kaimų atgyja tik vasaromis, – sakė bendrijos „Vyžuona“ pirmininkė Jolita Bučelienė. – Stengėmės surinkti informaciją apie kaimų pavadinimo kilmę, užrašyti smagius pasakojimus ir legendas.“

Apie kaimų kilmę įamžinta daug įdomių istorijų. Kaliekių kaime kadaise vietoje jo buvęs malūnas, kuris priklausė „kalieikai“, turinčiam judėjimo ar kitą negalią žmogui. Malūnininkas „kalieka“ buvęs labai geras, dosnus, daugeliui žmonių jis padėjo net namus pasistatyti. Žmonės, atsidėkodami savo geradariui, kaimą pavadino taip, kaip ir jį vadindavo – Kaliekais. Mieleikių kaimo vardas, manoma, sudarytas iš dviejų žodžių – „mieleis“ ir „laikyti“ sandūros.

Sprakšių kaimo pavadinimas kildinamas nuo vabalų sprakšio. Manoma, kad dėl šių vabalų gausos toje vietoje kaimas ir gavęs Sprakšių vardą, o vabalų vaizdas išdidžiai nutūpęs kaimo herbe. Kadaise viename kaime matininkas pamiškėje kumečiams matavo žemę. Ilgai jis ten užsibuvo, pradėjo temti, todėl ir paklydo. Vargais negalais rado kelią namo, o grįžęs visiems

pasakojo, kaip jis „zabludilsia“. Taip pamiškėje atsirado Zablūdavos kaimas. Antakalnių kaimas savo vardą gavęs nuo vietovės geografinės padėties. Visas kaimas įsikūręs ant kalno, ir kai kaimo gyventojų klausdavo, kur jie gyvena, šie atsakydavo, jog „Un tų kalnų“ – „Untakalniuos“.

Daugiausia vietovardžių ir smagių pasakojimų užrašė Jolita Bučelienė, Saulius Ruzgas ir Sandra Dastikienė. Atminties ir kultūros lobyną papildė pasakojimai, kodėl atsirado Gyvačių kalnas, Pavarlio akis, kodėl gyven-

vietė pavadinta Moliakalniu, o viensėdis – Plaušais ir kt.

Projekto sumanytojai tikėjosi parengti ir išleisti knygą apie vietovardžius. „Surinktą informaciją papildome nauja, o ateityje galbūt senelių pasakojimus išvysime ir knygoje, – sakė J. Bučelienė. – Tikimės, kad prie mūsų prisijungs ir kitos rajono bendruomenės, dėl to leidinyje taptų tik vertingėsni.“

Prie bendrijos „Vyžuona“ projekto vykdymo prisidėjo Utenos rajono savivaldybė, skirdama jai 600 eurų.

Kaliekių kaimas. Roberto Kiburto nuotr.

UNIKALIAI NERINGAI – 58!

Sandra VAIŠVILAITĖ, Romas GURKLYS

Neringos miesto gimtadienio proga suvaidintas šokis spektaklis-istorinė ekskursija „Užpustyti“

„Unikali Neringos miesto istorija prasidėjo 1961-ųjų lapkričio 15-ąją, kai į vieną administracinį vienetą buvo sujungtos Pervalkos, Preilos, Juodkrantės ir Nidos gyvenvietės. Tapdamos Neringos dalimi, gyvenvietės neprarado savo išskirtinių istorijų, legendų, tradicijų. Tai, kas gražiausia ir unikaliausia, išliko dėka neringiškių, gerbiančių tai, ką paliko senieji šio krašto gyventojai“, – sakė Neringos savivaldybės meras Darius Jasaitis, švenčiant Neringos 58-ąjį gimtadienį.

Nors kyla įvairių siūlymų miesto gimtadienio datą keisti, pabrėžiant Kuršių nerijos gyvenviečių istoriškumą, bendruomeniškumo šventę Neringa daugelį metų švenčia lapkritį. „Šaltasis laikotarpis yra galimybė sugrįžti į bendruomenę, pajauti vienas kitą. Tai yra šventė mums. Be jokios abejonės, švęsdami gimtadienį, atvykti į svečius kvietėme ir visus kitus“, – kalbėjo mero pavaduotojas Narūnas Lendraitis.

Šiais metais Neringos gimtadienį lydėjo ypatingos dovanos. Didįjį šventinį savaitgalį papuošė ilgai lauktas įvykis – duris atvėrė atsinaujinusi Nidos prielauka ir kavinė „Audronaša“. Modernistinės architektūros pavyzdžiu laikomo pastato autorius – architektas Alfredas Paulauskas. Prieš daugiau nei keturis dešimtmečius iškilusi Nidos prielauka tapo neatsiejama gyvenvietės pamario dalimi. Objektas yra įtrauktas į kultūros paveldo registrą. Kaip teigia pastatą įsigijusios UAB „Fatalitas“ vadovas Gytis Kūlokas, Nidos prielaukos atnaujinimas tapo rimtu iššūkiu. „Manau, kad gerai nesuvokiame, ką reiškia paveldosauginį pastatą įsigyti, remontuoti ir vėl pritaikyti naudojimui. Susipažinus su vietos bendruomene, dar daugiau noro atsirado tą pastatą sutvarkyti, nes buvo matyti, kaip visi nori ir laukia“, – pasakoja G. Kūlokas. Atnaujinant pastatą palikta švartavimosi vieta laivui „Raketa“. Viliamasi, kad, susitarus valstybinėms institucijoms ir verslui, Nidos prielaukoje veiks ir labai reikalingas laivybos su Kaliningrado sritimi muitinės ir pasienio postas.

Padėkos vakare meras D. Jasaitis Neringos savivaldybės garbės ženklu apdovanojo G. Kūloką už investicijas vystant Neringos kurortinę infrastruktūrą, sudarytas galimybes teikti naujas paslaugas ir pavyzdinį požiūrį į nekilnojamojo kultūros vertybių atnaujinimą. Paskelbusi naujo etapo pradžią, Nidos prielauka svečių lauks naujajam laikotarpiui.

Neringos savivaldybės garbės ženklu taip pat apdovanotas ir verslininkas Vidmantas Dambrauskas už indėlį puoselėjant ir atnaujinant Neringos kultūrinius objektus, išsaugant jų vertę ateities kartoms.

Šventinis savaitgalis buvo kupinas ir kitokių džiugiu naujienų. Pirmą kartą visuomenei duris atvėrė Nidos švyturys. Apie kvietimą apsilankyti švyturyje buvo paskelbta socialinio tinklo Facebook savivaldybės paskyroje. Į švyturį pateko pirmieji dešimt užsiregistravusių asmenų.

Įvairi, atradimų kupina buvo akcijos „Kitokia Neringa“ programa. Sėkmingu išbandymu tapo ši kartą vykęs Neringos gimnazijos šventinis koncertas. Šiam koncertui buvo pritaikyta gimnazijos sporto salė.

Koncerte dalyvavę Lietuvos policijos komisaras Renatas Požėla, Valstybės sienos apsaugos tarnybos Pakrančių apsaugos pasienio rinktinės vadas pulkininkas Donatas Lengvinas, Birštono savivaldybės administracijos ir Lietuvos buriuotojų sąjungos atstovai įteikė neringiškiams padėkas ir dovanas.

Nuo mažiausio lopšelio-darželio šokėjo iki vyriausiojo, aistringai kapeloje griežiančio muzikanto vykęs Neringos miesto 58-ojo

gimtadienio koncertas „Nes čia švyturys“ tapo tikra kūrybine bendruomenės švente ir geriausia dovana Neringai.

Pirmąją šalies savivaldybę be vienkartinio plastiko užsimojusi būti Neringa gimtadienio šventės svečius kvietė su savimi atsinešti puodelius ir indelius, skirtus vaišėms, ir priminė praėjusią vasarą kurorte gimusių iniciatyvą „NE – plastiko bangai“.

Labiausiai kurorto svečiai gyrė neringiškių vaišingumą. Jų ypatingai buvo galima pajusti renginio „Kuršių kiemas“ metu. Stilizuotose „sodybose“ įsikūrusios įstaigos, organizacijos ir bendruomenės vaišino žuvimi, kopūstiene, šurpa, kelių rūšių košėmis ir patiekalais iš šernienos ir briedienos.

Savaitgalį taip pat vyko Lietuvos Blokart vėjaračių čempionatas. Nidos kilimo-tūpimo take varžėsi 36 sportininkai. Per varžybų apdovanojimus iššūkis mestas ir merui D. Jasaičiui. Mero įgūdžiai patikrinti jį „įsodinusi“ į vėjaratį. „Testą“ išlaikęs meras buvo sutiktas su ovacijomis ir galėjo tęsti apdovanojimų ceremoniją. Daugiausia kartų ant podiumo lipo Neringos buriuotojai – penkis kartus, tris medalius iškovojo šiauliečiai, elektrėnėčiai – tris, klaipėdiečiai – du, o Panevėžio buriuotojai – du medalius.

„Neringiškiei ir vėl įrodė, kad mūsų bendruomenė yra be galo kūrybinga, apdovanojama įvairiausiais talentais ir, kaip priklauso gražiausiam Baltijos pajūrio kurortui, nuoširdžiai svetinga“, – šventinį savaitgalį apibendrino meras.

Šventės išvakarėse vykusiam tarybos

posėdyje Neringos miesto garbės piliečio vardas suteiktas Aldonai Balsevičienei. Vardas suteiktas už Neringos bendruomenei reikšmingą pedagoginę, vadybinę ir aktyvią visuomeninę veiklą ir ilgametį Juodkrantės istorinės atminties puoselėjimą, literatūriškai fiksuojant vietos žmonių istorijas, vietos tapatybės sklaidą.

Daugiau nei šešis dešimtmečius Juodkrantėje gyvenanti Aldona Balsevičienė – ilgametė pedagogė – Juodkrantės mokyklos mokytoja, mokymo dalies vedėja, direktorė. Vienuolika metų ėjo Juodkrantės seniūnės pareigas. Daugeliui A. Balsevičienė žinoma kaip „Juodkrantės metraštininkė“, dešimtmečius fiksuojanti gyvenvietės žmonių kasdienybės akimirkas. Juodkrantiškių istorijos

nugulė A. Balsevičienės knygose „Juodojo kranto žmonės“ (2008 m.) ir „Juodojo kranto žvejai“ (2014 m.). A. Balsevičienės dėka išliko ir Raganų kalno skulptūrų legendos, užrašytos knygose, kurias skiria daugiau nei du dešimtmečiai (1994 m. išleista „Raganų kalnas“, 2017 – „Raganų kalno pasakos“). A. Balsevičienė veda ekskursijas, aktyviai dalyvauja kultūriniame ir socialiniame Juodkrantės ir visos Neringos gyvenime.

Neringos miesto garbės piliečio vardas suteiktas jau aštuntą kartą. Šis vardas taip pat suteiktas architektui Algimantui Zavišai, prezidentui Algirdui Mykolui Brazauskui, menininkui, Kuršių nerijos paveldo puoselėtojai Eduardui Antanui Jonušui, ilgamečiam Neringos merui Stasiui Mikeliui, dešimtmetį

Neringai vadovavusiam Aloyzui Pusliui, Lietuvos Respublikos Seimo nariui, diplomatui Antanui Vinkui ir šių metų gegužės mėnesį – prezidentui Valdui Adamkui.

Neringos gimtadienio šventinė programa tęsiasi iki lapkričio 30 d.

Garbės piliečio vardas suteiktas Aldonai Balsevičienei.

Pasienio rinktinės vadas Donatas Lengvinas ir policijos komisaras Renatas Požėla atvežė neringiškams ir merui Dariui Jasičiui (centre) dovanų.

Garbės ženklų taip pat apdovanotas Vidmantas Dambrauskas (centre).

Rytas virš Neringos.

Tarybos narys Arūnas Burksas garbės svečiams dovanojo varpą.

Renginio vedėja Nacionalinio parko direktorė Aušra Feser: Mes gyvi!

KAIP STRATEGUOJAMAS MŪSŲ GYVENIMAS

Romualdas ŽEKAS

Romualdas Žekas: skaitant strateginius planus atrodo, kad laikas įstrigęs prieš kokius du ar tris dešimtmečius.

Turbūt atkreiptė dėmesį, kiek daug įvairių ratelių laikrodyje. Neabejojame, kad visi jie reikalingi. Sukasi tinkamu greičiu ir reikiama kryptimi. Jeigu pabandytume, sekdami tokiu įvaizdžiu, laikrodžio veikimui prilyginti šalies ar netgi atskiros savivaldybės veiklą, norėtume, kad tiek sostinės, tiek savivaldybių ir atskirų ūkio šakų ar įstaigų laikrodžių rateliai sklandžiai suktųsi reikiamomis kryptimis, rodytų vienodą ir teisingą laiką. Taigi turėtų sutapti ne tik gero vės siekiančios valstybės ir jos savivaldybių, visų ūkio sektorių, įstaigų, organizacijų, bet ir piliečių tikslai. Teisingai nustatyti prioritetai, pasirinktos veiksmingiausios priemonės, gerai apskaičiuoti ištekliai ir visų pastangos orientuotos reikiama kryptimi. Tuo tikslu ir yra sudaromi valstybės, savivaldybių, ūkio sektorių ir organizacijų strateginiai plėtros planai. Po skėtine Lietuvos pažangos strategija, kurią esame įvardiję „Lietuva 2030“, rikiuojami visų ūkio sektorių nacionaliniai, regionų, savivaldybių ir organizacijų strateginiai plėtros planai. Strategija – tai realus įvertinimas, kas jūs ir kur esate, kur norite pakliūti ir kaip ten patekti.

Dabar, atrodo, pats tokių strateginių plėtros planų atnaujinimo savivaldybėse įkarštis. Pluša po kelias darbo grupes, sudarytas iš savo tarnautojų, o į tinkamą formą viską suguldo koks nusamdytas UAB-as. Matyt, kad strategijas net kelioms savivaldybėms kepa tie patys autoriai. Labai jau panašu, kad ir korpalius tas pats. Tačiau tai juk nesvarbu. Svarbu „gauti“ ES struktūrinių lėšų. Tiesa, susipažinau tik su kelių savivaldybių strategijomis ir kalbėsiu tik apie sveikatos srities sektorių, kurį, tikiuosi, kiek daugiau pažįstu.

Vis dėlto ko nėra strategijose? Ogi trūksta arba iš viso nėra strategijose kitų, ne sveikatos siste-

mos sektoriaus, įsipareigojimų. Mokslininkams ir specialistams, dirbantiems visuomenės sveikatos srityje, jau keli dešimtmečiai buvo žinoma kitų sektorių įsitraukimo ir bendradarbiavimo svarba. Įrodyti tiesioginiai ryšiai tarp sveikatos rodiklių ir labiausiai ją veikiančių veiksnių, tokių kaip socialiniai ir ekonominiai netolygumai, gyventojų išsilavinimas, alkoholio suvartojimas. Nustatytos veiksmingiausios priemonės, galinčios padidinti populiacijos fizinį aktyvumą, pakeisti sveikatai palankesnę kryptimi mitybą, aplinką. Kontroliuoti alkoholio vartojimą. Deja, šitai padaryti gali visai kiti, ne sveikatos ūkio sektoriai. Todėl Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) pastaraisiais metais vis dažniau vartoja šūkį „Sveikata – visose politikose“. 2016 m. Lietuvoje, Kaune, dalyvavusi Sveikatą stiprinančio Kauno regiono (sudaro aštuonios savivaldybės) organizuotame pasaulinio tokių regionų tinklo metinėje konferencijoje PSO Europos regiono vadovė Zuzana Jakabs šią sąvoką suformulavo dar plačiau – „Sveikatos politika – visuose darnios plėtros tiksluose“. Vargu ar galima surasti tikslesnį požiūrį rakursą, tinkantį strateginiams sveikatos plėtros planams kurti. Nenuostabu, kad tas renginys, labai svarbus įvykis Lietuvos sveikatos sistemos gyvenime, žiniasklaidos liko beveik nepastebėtas. Gal kokiai žvaigždutei tomis dienomis nagas nulūžo ar implantas išsprūdo? Neatsimenu. Todėl nieko apie tai neišgirdo kitų, renginiuose nedalyvavusių savivaldybių politikai ar sveikatos reikalus kuruojantys specialistai. Tačiau labiausiai apmaudu, kad nė viena savivaldybė, net įeinanti į Sveikatą stiprinantį Kauno regioną, šio instrumento taip pat nepanaudojo. Per šią prizmę nepažvelgė į savo savivaldybės gyventojų sveikatos problemas ir jų sprendimus. Skaitant strateginius planus atrodo, kad laikas įstrigęs prieš kokius du ar tris dešimtmečius. Naudojami bet kokie, savivaldybės gyventojų sveikatos neatspindintys rodikliai. Todėl esama situacija pristatoma neteisingai. Pavyzdžiui, nors mūsų pacientų apsilankymo srautai poliklinikose 2–3 kartus didesni negu kitose šalyse ir rodantys greičiau prastą darbo organizavimą, jie pateikiami kaip privalumai, kurių reikėtų siekti. Ar pasigendama srautų pas terapeutus ir pediatrus, nors šių specialistų iš viso neturėtų būti pirminėje šiuolaikinės sveikatos priežiūros grandyje. Kalbama apie poreikį gerinti šios grandies įstaigų infrastruktūrą, nors tai neturi jokio ryšio su gyventojų sveikatos rodikliais. Vertinant ambulatorinių sveikatos priežiūros įstaigų darbą, būtų kur kas svarbiau pasižiūrėti, kiek diagnozuojama pradinių onkologinių susirgimų stadijų, kiek profilaktiškai paskiepijama. Tai parodytų, kaip sveikatos priežiūros įstaigos įgyvendina savo misiją. Į tokius netikslumus, kurių analizės skyriuose nestokoja, galbūt būtų galima ir nekreipti didesnio dėmesio, jeigu tai nepersikeltų į analizės

lenteles. Formuojamos neteisingos išvados, o vėliau, kas jau iš tikrųjų labai svarbu, ir bėgtos priemonės. Dar daugiau neaiškumų kyla skaitant priemones, numatytas sveikatinimui stiprinti. Tame pačiame prioritete ir sveikatos tikslu atsiranda sporto infrastruktūros plėtros ir net aukštojo sportinio meistriškumo siekiai. Moderni visuomenės sveikatos samprata šias sritis gana aiškiai atskiria, nes sportas sveikatą veikia greičiau neigiamai. Visuomenės sveikatos biurai net varžosi, kuris daugiau suorganizuos renginių, švenčių, stovyklų, įvairių proginių krosų. Stropiai skaičiuoja dalyvius dešimtimis, šimtais, gal vienu kitu tūkstančiu. Ar tai blogai? Ne, žinoma. Tačiau būtina suprasti, kad tokie renginiai labiau panašūs į bandymus sušildyti miesto orą atidarius virtuvės orlaide. PSO fizinio aktyvumo strategija siūlo kitokias technologijas. Urbanistai, transporto organizatoriai, varžydami galimybes naudoti individualų transportą, rengia patogius pėsčiųjų, riedlenčių, dviračių takus kasdieniam susisiekimui į darbą, mokyklą, parduotuvę ir t. t. Kitaip sakant, rengia gerąją prasme spąstus tingiam žmogui. Tai technologijos, nukreiptos į mases ir darančios neabejotinai teigiamą įtaką sveikatai. Beveik visose strategijose kalbama apie dviračių takų plėtrą, tačiau tai rekreacinio pobūdžio takai. Tai irgi neblogai, bet, sutikite, visai ne tas. Deja, tokio fizinio aktyvumo skatinimo prioriteto ir pasigedau strategijose. Neturi Lietuva tokios strategijos apskritai. Tai kaip gali turėti sampratą? Užtat, kaip kokia Šiaurės Korėja, galime pasididžiuoti sporto plėtros strategija. Net pagrįstai didžiuojantis sparčiai augančiais privačių namų kvartalais, neatreiptas dėmesys ne tik į aplinkos nepriteikimą didesniame fiziniam aktyvumui skatinti, bet ir į gyvenimo komfortą. Tenkinant godžius žemės sklypų savininkų norus, suprojektuotos kilometrais besitęsiančios siauros gatvės pritūdytos tarpusavyje suspaustų namelių. Be šaligatvių ir be dviračių takų. Be rekreacinių parkų. Į parduotuvę, mokyklą ar į darbą – tik su automobiliu. Tarša, triukšmas ir poilsio laiką deginantys kamščiai ir toliau tebeprojektuojami. Ar čia norės gyventi savivaldybės gyventojas? Apskritai susidarė įspūdis, kad planus rengia pernelyg technokratiški žmonės. Neišprusę filosofijoje, nemąstantys apie žmogaus gyvenimą, būtį ir vertybes. Tikrai tuo galima paaiškinti gremėzdiskas vizijas ir materialinių prioritetų vyrvimą. Nežinau, kaip įsivaizduojame žmones, norinčius gyventi savivaldybėje, kurioje svarbiausi tik sandėliai, fabrikai, kaminai ar fermos. Net ir turizmas turi būti įveikintas, nešti pelną.

Telieka tikėtis, kad šie dokumentai, kaip ir kalnai į juos panašių popierių, ramiai atguls stalčiuose. Gal bus tik išsitraukiami pildant paraiškas siekiant „gauti“ ES pinigų, o kokia pacituota eilutė leis gautus pinigus pagal visas taisykles ramiai nuleisti į kanalizaciją.

SOSTINĖ VĖL SIEKS TAPTI GRAŽIAUSIOS EUROPOS KALĖDŲ EGLĖS REZIDENCIJA

Vilnius šiemet Europoje pristatomas kaip vieta Nr. 1, kurią turėtų rinktis norintys pamatyti gražiausią Europos Kalėdų eglę. Likus savaitei iki jos įžiebimo, sostinės savivaldybė pristatė visą šventinių renginių programą – sužinokite, kuo vilios penkias savaites truksiantis festivalis Vilniuje.

Lapkričio 30-oji sostinėje bus ypatinga, ir laimės indeksas šoktels iki aukštumų – sulig pagrindinės miesto ir Lietuvos eglės Katedros aikštėje įžiebimu 19 val. bus paskelbtas net penkias savaites truksiantis Žiemos švenčių festivalis. Magiškas sezonas pasiūlys gausybę pramogų ir renginių – atgis įtraukiantys Kalėdų miesteliai, aplinkui suksis žavingas Kalėdų traukinukas, čiuožėjų lauks pamėgta ledo čiuožykla Lukiškių aikštėje, stebins ir vėl nauja Kalėdinė 3D pasaka, nuotaiką kurs šventinis miesto ir jo tiltų papuošimas, vyks Tarptautinė kalėdinė labdaros mugė ir daugybė kitų smagių veiklų.

„Kalėdos Vilniuje tokios įsimintinos dėl to, kad šventinę atmosferą čia kuria talentingi, ypač svetingi ir draugiški žmonės, tai patraukia kasmet vis didesnę būrį svečių iš kitų miestų ir šalių. Ir šiemet su komanda stengėmės sukurti festivalį, kuriame dera išskirtinės idėjos, stilius, modernumas ir tradicijos. Kviečiu mėgautis šiuo ypatingu laikotarpiu, kviestis į miestą svečių ir pajusti ypatingą šventinį Vilniaus pulsą, apie kurį šneka pasaulis“, – kviečia sostinės meras Remigijus Šimašius.

Kalėdinio laikotarpio Vilnius tampa traukos centru ne tik užsienio svečiams, bet ir lietuviams iš kitų miestų: pernai kalėdinio laikotarpio Vilniaus viešbučiuose buvo apsistoję ir 23 092 Lietuvos gyventojai.

Eglių madas diktuojanti išskirtinė Vilniaus Kalėdų eglė jau užtarnavo sostinei vieno gražiausių ir magiškiausių kalėdinio miestų reputaciją. Pernai vos įžiebta eglė „Laikas“ šovė į gražiausiųjų topus tokiuose žiniasklaidos kanaluose, kaip JAV naujienų portalas „USA Today“ su 135 milijonus per mėnesį siekiančia skaitytojų auditorija, kelionių portalai „Matador Network“ ir „Fodor’s Travel“. Kuo nustebins šių metų Kalėdų eglė, tradiciškai neatskleidžiama iki paskutinės renginio minutės, tačiau laukti liko neilgai – lapkričio 30-ąją 19 val. Katedros aikštėje išvysime neabejotinai gražiausią Europoje Kalėdų eglę.

„Kalėdų eglutė bus 27 metrų aukščio, aplink kurią įsikurs didelis miestelis. Projektui bus panaudota daugiau kaip 7 km girliandų ir daugiau kaip 100 tūkst. šviesos diodų. Bus tikrai šviesu, ryšku, ir tikiuosi, kad visus nustebins netikėta tema“, – pasakojo vienas Kalėdų eglės kūrėjų Dominykas Koncevičius.

Susirinkusiems koncertuos atlikėjai Jurijus Veklenko, Ieva Narkutė, Jurgis Bruzga, Dainotas Varnas, Paulė, grupės „Biplan“, „Good Time Boys“, „Sisters on Wire“. O vakarą vainikuos publikos numylėtinio Sauliaus Prūsaičio linksmas ir energingas pasirodymas.

Vilniaus miesto savivaldybė į renginius ir iš jų kviečia ateiti pėsčiomis ar vykti viešuoju transportu, kuris šventės proga kursuos dažniau, patogiau ir bus talpesnis. Automobilius šį intensyvaus eismo

vakarą rekomenduojama palikti namuose, kad šventinės nuotikos neblaškytų stovėjimo vietos paieškos ir laikas spūstyse. Kelionę viešuoju transportu lengvai susiplanuoti galima čia: <http://stops.lt/vilnius/#plan/>.

Kalėdų eglutė Rotušės aikštėje šiais metais bus įžiebta kiek anksčiau nei didžioji Kalėdų eglė Katedros aikštėje – 17 val. Čia pasirodys muzikos ir šokio studijos „Džimba“ vaikai, atlikėja ir dainų autorė Aldegunda. Lapkričio 30-ąją Vilniaus rotušėje rengiama ir tradicinė Tarptautinė Kalėdų labdaros mugė. Septynioliktoje mugėje tradiciškai bus galima susitikti su Lietuvoje veikiančių užsienio šalių ambasadų darbuotojais ir visuomeninių organizacijų atstovais, įsigyti jų pagamintų rankdarbių ir skanėstų. Mugėje surinktos lėšos bus paaugotos dešimčiai lietuviškų organizacijų, besirūpinančių vaikais, neįgaliaisiais ir senoliais.

Kalėdiniai renginiai šventiniu laikotarpiu vyks ir 22 Vilniaus bendruomenėse. Jos šiais metais sulauks ypatingo svečio – šventiniu laikotarpiu per Vilnių keliaus Kristoforas – 4 m aukščio šviesos instaliacija. Į sostinės gatves vėl išriedės Kalėdų traukinukas.

Praėjusiais metais tūkstančių lankytojų sulaukusi ledo čiuožykla Lukiškių aikštėje pramogauti kvies ir šiais metais – **nuo gruodžio 6 d. iki pat pavasario – kovo 8 d.**

Gruodžio 7-ąją Katedros aikštėje visai šeimai skirtoje šventėje „Sveikas, Seneli Kalėda!“ laukia ne tik susitikimas su Kalėda, bet ir linksmoji „Tele Bim-Bam“ kompanija.

Gruodžio 9–19 dienomis vilniečiai ir miesto svečiai bus kviečiami balsuoti ir rinkti labiausiai patikusią kalėdinę vitriną (žr. www.kaledos-sostineje.lt/konkursas/).

Gruodžio 15 d. sostinėje į gatves smagiai pabirs maži ir dideli nyktukai – vyks tradicinė 44-ojo „Eurovaistinės“ kalėdinio bėgimo šventė.

Gruodžio 17–22 d. Vinco Kudirkos aikštėje įsikurs stilingasis Kalėdinis dizaino skveras, kur unikalūs ir originalūs savo gaminius pristatys daugiau nei 70 dizainerių ir kūrėjų: juvelyrų, keramikų, mados ir interjero dizainerių.

Gruodžio 25–29 d. Katedros aikštėje įsikurs „Sniego karalienė“ – bus demonstruojama nauja Kalėdinė 3D pasaka. Žiūrovai keturis kartus kas vakarą drauge su narsiąja Gerda įveiks kliūtis ir prisimins tikrąsias vertybes.

Ypatinga praėjusių metų naujiena buvęs Naujųjų metų sutikimas prie Varpinės bokšto tampa nauja tradicija. Gruodžio 31-ąją prieš pat vidurnaktį Varpinės bokštas vėl atgis ir žavės pribloškiančiu reginiu – specialiai 2020 metų sutikimui sukurta unikalia vaizdo ir šviesų instaliacija. Laikrodžiui skambiai skelbiant Naujųjų metų pradžią, sostinės dangų nušvies spalvingi fejerverkai.

Daugiau apie „Kalėdos sostinėje 2019“ programą ir renginius: <http://www.kaledossostineje.lt/>

Rinkodaros ir komunikacijos skyriaus inf.

Sostinės meras Remigijus Šimašius (centre) su kūrėjų komanda pristatė žiniasklaidai šventės programą.